

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1999

Nr 43

Nr 43

LANDSKAPSLAG

om ändring av ellagen för landskapet Åland

Föredragen för Republikens President den 5 mars 1999

Utfärdad i Mariehamn den 1 juli 1999

I enlighet med lagtingets beslut¹⁾
upphävs 2 § 2 mom., 9 § 4 mom., kapitelrubriken före 11 § samt 22 § ellagen den 12 juli 1982 för landskapet Åland (38/82), av dessa lagrum 22 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 8 februari 1994 (11/94),

ändras 2 § 1 mom. 3, 5 och 6 punkten, 9 § 2 och 3 mom., 10-16 §§, rubriken för 3 kap., 17-21a §§, 27 § 1 mom., 29 och 31 §§, 42b § 1 mom., 53 § 2 mom. och 56 § 1 mom., av dessa lagrum 2 § 1 mom. 6 punkten, 9 § 2 och 3 mom., 10 §, 13 § 1 och 2 mom., 27 § 1 mom., 29 och 31 §§, 42b § 1 mom. och 53 § 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 13 augusti 1998 (77/98) och 11 § 2 mom., 21 § 2 mom. och 21a § sådana de lyder i landskapslagen den 8 februari 1994, samt

fogas till 2 § 1 mom., sådant det lyder i landskapslagen den 13 augusti 1998, nya 3a, 5a, 6a och 6b punkter och till 56 §, sådan den lyder i sistnämnda landskapslag, ett nytt 4 mom. samt till lagen en ny kapitelrubrik före 10 §, nya 10a, 11a, 12a, 12b och 13a §§, en ny kapitelrubrik före 14 §, en ny 14a §, en ny kapitelrubrik före 16 § samt nya 16a, 16b, 16c, 20a och 42c §§ som följer:

2 §

I denna lag avses med:

3) **elöverföring**, transport av el i sammanlänkade högspänningsnät med en märkspänning över 20 kilovolt för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

3a) **eldistribution**, transport av el i mellanspänningsnät och lågspänningsnät med en

märkspänning av högst 20 kilovolt för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

5) **elnätsverksamhet**, att mot vederlag ställa elektriska starkströmsledningar till förfogande för dem som behöver elöverföring och andra tjänster; till elnätsverksamheten hör också planering, byggande, underhåll och drift av elnät, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elanläggningar till nätet, elmätning samt annan verksamhet som behövs för att överföra och distribuera el på elnätet;

5 a) **distributionsnätsinnehavare**, en nätsinnehavare som i sin besittning har ett distributionsnät och som har tillstånd att utöva elnätsverksamhet;

6) **nättariff**, avgifter och övriga villkor för överföring av el, för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät samt för hållande av reservkraft;

6a) **balansansvar**, ansvar för att det råder jämvikt mellan produktion, elanskaffning och förbrukning av el under respektive timme samt ansvar för balansavräkningen;

6b) **balanskraft**, sådan el som den systemansvariga använder för att skapa jämvikt mellan en parts eltillförsel och elleverans.

9 §

För verksamhet som avses i 7 § 1 mom. och för vilken tillstånd inte krävs enligt 8 § eller denna paragrafs 1 mom. skall anmälan göras till landskapsstyrelsen. En sådan anmälan skall också göras i fråga om ändringar som gäller arbetsledaren och om andra väsentliga förändringar i verksamheten.

¹⁾ Ls framst. nr 24/1997-98

Nu bet. nr 1/1998-99

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd ansökan om tillstånd meddelas i förordning.

2 kap. Elnätsverksamhet

10 §

För att elnätsverksamhet skall få utövas krävs tillstånd av landskapsstyrelsen (elnäts-tillstånd).

Elnätstillstånd kan beviljas samfund eller inrättningar.

Ett elnätstillstånd beviljas för viss tid eller tillsvidare, dock för minst 25 år.

Elnätstillståndet beviljas, med iakttagande av vad i landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland är föreskrivet, om

1) anläggningen är lämplig från allmän synpunkt,

2) det område som avses i ansökan utgör en med hänsyn till nätverksamheten lämplig enhet samt

3) sökanden har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att utöva nätverksamhet inom det ansökte området.

Ett elnätstillstånd skall innehålla de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Ett elnätstillstånd får inte överlätas utan tillstånd av landskapsstyrelsen.

För elnätsverksamhet av ringa betydelse krävs inte tillstånd.

10a §

I en distributionsnätsinnehavares elnätstillstånd fastställs det geografiska ansvarsområdet.

Landskapsstyrelsen kan ändra ansvarsområdet om ändringen behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för distributionsnätsinnehavaren.

11 §

Elnätstillståndet kan återkallas helt eller delvis om tillståndsinnehavaren upphör med elnätsverksamheten eller i väsentlig grad bryter mot denna lag, mot de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller mot de villkor som intagits i elnätstillståndet.

Om ett elnätstillstånd återkallas skall landskapsstyrelsen vid behov besluta om de åtgärder som måste vidtas för att nätverksamheten skall kunna upprätthållas.

11a §

Om ett elnätstillstånd återkallas, helt eller delvis, är den som senast haft tillståndet skyldig att avlägsna ledningsnätet med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för att återställa området om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

I samband med återkallandet skall landskapsstyrelsen fastställa tillståndsinnehavarens skyldigheter enligt 1 mom.

Om den som senast har haft elnätstillstånd inte fullgör sina skyldigheter enligt 1 mom, kan landskapsstyrelsen förelägga tillståndsinnehavaren vid vite att fullgöra skyldigheterna eller besluta att åtgärderna skall utföras på tillståndsinnehavarens bekostnad.

12 §

En nätinnehavare skall underhålla, driva och utveckla sitt elnät samt förbindelser till andra nät enligt kundernas rimliga behov samt efter sin förmåga trygga kundernas tillgång till el av tillräckligt god kvalitet (nätutvecklings-skyldighet).

Nätinnehavaren är skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning inom sitt verksamhetsområde till sitt nät, om det inte finns särskilda skäl att vägra (anslutnings-skyldighet).

En distributionsnätsinnehavare skall iakttä av landskapsstyrelsen fastställda anslutningsvillkor, vilka anger nätinnehavarens och kundens rättigheter och skyldigheter.

12a §

En nätinnehavare är skyldig att på skäliga villkor överföra el för annans räkning inom gränserna för nätets överföringskapacitet (överförings-skyldighet).

Nätinnehavarna skall vidta åtgärder för att en kund skall kunna avtala om alla nättjänster med den nätinnehavare till vars nät kunden är ansluten.

Landskapsstyrelsen kan fastställa elöverföringsvillkor som skall iakttas av distributionsnätsinnehavare.

12b §

En nätinnehavare är skyldig att utföra mätning av överförd el samt att rapportera resultaten av dessa mätningar i enlighet med de närmare bestämmelser som landskapsstyrelsen meddelar.

Kunden skall betala de skäliga mätningskostnader som kunden orsakar distributionsnätsinnehavaren. En elanvändare vars elförbrukning mäts genom direktmätning får dock inte debiteras mer än 2 000 mark för mätare

med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Försäljare och distributionsnätinnehavare skall avtala om samarbete och om säkerhet. Närmare bestämmelser om innehållet i avtalet kan meddelas av landskapsstyrelsen.

13 §

Nättariffer skall vara skäliga och utformade på sakliga grunder. Undantag från nättarifferna får göras endast av särskilda skäl.

Nättarifferna får inte innehålla villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. De krav som ställs på ett funktionsdugligt och effektivt elsystem skall dock beaktas.

I distributionsnätet får priset på nättjänsterna inte vara beroende av var inom nättinnehavarens ansvarsområde kunden är belägen.

Den som har elnätstillstånd skall på begäran, utan dröjsmål, lämna skriftlig uppgift om sin nättariff. Vid begäran om ny anslutning skall uppgifter lämnas inom skälig tid.

Den som har elnätstillstånd skall offentliggöra sin nättariff till den del den avser avgifter och övriga villkor för överföring av el.

I enlighet med vad landskapsstyrelsen bestämmer skall den som har elnätstillstånd offentliggöra nyckeltal som beskriver prisnivån på nättjänsterna samt nätverksamhetens effektivitet, art och lönsamhet.

13a §

En kund som har betalat avgifter enligt gällande nättariffer har rätt att använda i landskapet befintliga elnät jämte överföringsledningar utgående från sin anslutningspunkt (punktprissättning).

Närmare bestämmelser om punktprissättning kan meddelas i förordning.

2a kap. Leverans av el

14 §

En minutförsäljare av el som har dominerande ställning inom en elnätstillståndsinnehavarens geografiska ansvarsområde är skyldig att leverera el för normala förbrukningsändamål till skäligt pris, om elanvändaren inte har andra ekonomiskt konkurrenskraftiga möjligheter att erhålla el genom elnätet (leveransskyldighet).

Landskapsstyrelsen kan förplikta en minutförsäljare vid vite att leverera el till en elanvändare, om elanvändaren inte har någon annan möjlighet att få el.

En kund som omfattas av en minutförsälja-

res leveransskyldighet skall ha möjlighet att avtala med minutförsäljaren om att försäljaren i förhållande till kunden även skall ansvara för den nättjänst som elöverföringen förutsätter. På avtalet skall landskapsstyrelsens allmänna elförsäljningsvillkor tillämpas.

14a §

För de kunder som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall minutförsäljaren uppgöra elförsäljningsvillkor (minutförsäljningsvillkor) som skall vara offentliga.

Försäljningsvillkoren skall vara skäliga och de får inte begränsa konkurrensen inom elhandeln.

Minutförsäljarna skall på det sätt som landskapsstyrelsen bestämmer i faktureringen lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas.

Minutförsäljarna skall offentliggöra uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el på det sätt som landskapsstyrelsen bestämmer.

Minutförsäljarna skall lämna uppgift om gällande minutförsäljningsvillkor samt grunderna för hur de fastställts till landskapsstyrelsen.

15 §

Elleveranser kan avbrytas om elanvändaren trots anmärkning försummar att betala avgifterna till minutförsäljaren av el eller till distributionsnätinnehavaren eller annars i väsentlig grad bryter mot de av landskapsstyrelsen utfärdade allmänna elförsäljningsvillkoren.

Under tiden från ingången av oktober till utgången av april får inte elleveranserna till en byggnad som används som stadigvarande bostad avbrytas innan fyra månader har förflutit från förfallodagen för en obetald avgift, om uppvärmningen av byggnaden är beroende av el.

2b kap. Särredovisning

16 §

En nätinnehavare och en elförsäljare skall särredovisa nätverksamhet, elförsäljning och elproduktion samt sin övriga affärsverksamhet.

En kommunal inrättning eller ett kommunalförbund som utövar elaffärsverksamhet skall i bokföringen redovisas skilt från kommunen och för elaffärsverksamheten skall för varje räkenskapsperiod göras upp en resultat- och balansräkning som kan jämföras med ett aktiebolags bokslut.

16a §

Med särredovisning avses i denna lag att det för en elaffärsverksamhet som skall särredovisas per räkenskapsperiod skall göras upp en resultaträkning och för en kapitalintensiv verksamhet dessutom en balansräkning. Resultat- och balansräkningen, som skall kunna härledas ur företagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt bestämmelserna i bokföringslagen (FFS 655/1973).

16b §

De särredovisade verksamheternas resultat- och balansräkningar jämte tilläggsuppgifter skall vara offentliga och de skall presenteras i en bilaga till företagets bokslut.

Bokslutet över en kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet samt resultat- och balansräkningarna jämte tilläggsuppgifter för särredovisade verksamheter skall presenteras i kommunens bokslut.

16c §

En revisor hos den som bedriver nätverksamhet skall göra en särskild granskning av redovisningen av nätverksamheten.

Revisorn skall granska de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dessa samt ge ett utlåtande i revisionsberättelsen i frågan om redovisningen skett enligt gällande bestämmelser.

I en kommunal inrättning skall en yrkesrevisor, utöver ovan nämnd granskning, även granska företagets bokslut. Det i revisionsberättelsen avgivna utlåtandet skall även omfatta bokslutet.

3 kap.**System- och balansansvar**

17 §

En av landskapsstyrelsen utsedd stamnät-sinnehavare skall ha systemansvaret för el.

Med systemansvaret för el avses det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela landskapet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion, införsel och förbrukning av el. Uppgiften skall utföras på ett ändamålsenligt och för parterna på elmarknaden icke-diskriminerande sätt.

Den systemansvarige får, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra elproducenter att mot marknadsmässig ersättning öka eller minska produktionen av el.

Om systemansvaret inte kan utövas genom i 3 mom. nämnda åtgärder får den systemansvariga, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra innehavare av elnätstillstånd att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare. I den utsträckning systemansvaret medger skall begränsning och avbrytande av överföringen genomföras så rättvist som möjligt.

Närmare bestämmelser om systemansvaret och om den systemansvarigas befogenheter kan meddelas av landskapsstyrelsen.

18 §

Anskaffningsvillkoren för den el som behövs för skötseln av balansansvaret för landskapet samt köpevillkoren för balanskraften skall vara icke-diskriminerande för parterna på elmarknaden. Villkoren får inte vara ogrundade eller uppenbarligen begränsa konkurrensen inom elhandeln. I villkoren skall dock de krav som ställs på elsystemets funktionssäkerhet och effektivitet beaktas.

Prissättningen för balanskraften skall vara skälig.

19 §

Elmarknadens parter är skyldiga att tillse att egen elproduktion jämte elanskaffningsavtal täcker partens elanvändning och elleveranser under respektive timme (balansansvar).

Bestämmelsen i 1 mom. gäller inte en elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten.

Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret kan utfärdas genom förordning.

Parterna på elmarknaden är skyldiga att sköta balansavräkningen på det sätt som närmare bestäms genom förordning.

Parterna på elmarknaden är också skyldiga att meddela mätningsuppgifter som gäller produktion, förbrukning och leveranser av el till övriga parter på elmarknaden om erhållandet av uppgifterna är motiverat med tanke på balansavräkningen eller för att en annan part på elmarknaden skall kunna uppfylla sitt balansansvar. Landskapsstyrelsen kan utfärda närmare bestämmelser om hur informationsutbytet skall ske.

Utöver vad som i 2 kap. bestäms om nättjänster skall balansavräkningstjänster erbjudas parterna på elmarknaden på icke-diskriminerande villkor. När balansavräkningstjänster bjuds ut får det inte förekomma ogrundade villkor eller villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln.

20 §

Den systemansvariga skall, i fråga om de tjänster som anknyter till systemansvaret, informera landskapsstyrelsen om gällande försäljnings- och anskaffningsvillkor samt grunderna för hur de fastställs liksom gällande försäljnings- och anskaffningspriser samt grunderna för hur de fastställs.

Även övrig information som landskapsstyrelsen anser sig behöva för att kunna övervaka elmarknaden skall den systemansvariga tillställa landskapsstyrelsen.

20a §

En elproducent skall informera den systemansvariga om produktionskapacitet, årsproduktion samt planerad utbyggnad.

En distributionsnätsinnehavare skall informera den systemansvariga om framtida energi- och effektbehov samt utbyggnadsplaner.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall lämnas till den systemansvariga kan meddelas i en förordning.

21 §

För byggande av kraftverk med en märkeffekt överstigande 500 kilowatt samt elöverföringsanläggningar och elledningar för en nominell spänning på över 1000 volt krävs landskapsstyrelsens tillstånd.

Tillstånd krävs också för att bygga ut en i 1 mom. angiven anläggning.

Tillstånd krävs inte för byggande av en intern elledning i en fastighet eller inom en fastighetsgrupp.

En förutsättning för att tillstånd skall beviljas är att elanläggningen behövs för att trygga elöverföringen.

Landskapsstyrelsen kan i förordning införa restriktioner för byggande av luftledningar.

Närmare bestämmelser om byggnadstillstånd kan meddelas av landskapsstyrelsen.

21a §

En distributionsnätsinnehavare har ensamrätt att bygga distributionsnät på sitt ansvarsområde.

Andra får bygga distributionsnät inklusive anslutningsledning på ansvarsområdet om distributionsnätsinnehavaren ger sitt samtycke.

De nät som avses i 2 mom. skall anslutas till nätinnehavarens nät om de uppfyller nätinnehavarens villkor, vilka skall vara rimliga. Nätinnehavaren har rätt att uppbära en skälig ersättning för att täcka kostnaderna för anslutandet av ett nät och för användningen av nätet.

27 §

Varje distributionsnätsinnehavare skall på begäran utföra certifieringsbesiktningar av elanläggningar som skall anslutas till dess distributionsnät och som betjänar en fastighets interna elförsörjning samt andra elanläggningar som till sin art och omfattning är jämförbara med dessa och som har en märkspänning av högst 1.000 volt och därtill eventuellt hörande transformator med en märkspänning av högst 20 kilovolt om inte annat anges i förordning.

29 §

En elanläggning som tagits i bruk skall anmälas till den distributionsnätsinnehavare till vars ansvarsområde elanläggningen hör eller till landskapsstyrelsen, om inte landskapsstyrelsen bestämmer annorlunda.

Distributionsnätsinnehavarna skall föra ett register över mottagna anmälningar.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd anmälan och av distributionsnätsinnehavarnas register meddelas av landskapsstyrelsen.

31 §

Om det konstateras att en elanläggning eller elmateriel, som är ansluten eller avsedd att anslutas till anläggningen, inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller att dess användning eller service inte anordnats i enlighet med denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, skall landskapsstyrelsen uppmana innehavaren av elmaterielen eller elanläggningen att avhjälpa bristerna och försummelserna inom en viss tid eller förbjuda användningen av materielen eller anläggningen. Dessutom skall landskapsstyrelsen vid behov kräva att materielen eller anläggningen skall avskiljas från elnätet. Landskapsstyrelsen får dock inte förbjuda användningen av en distributionsnätsinnehavares elanläggning om förbudet medför oskäliga nackdelar för elanvändarna.

42b §

Ett villkor i ett avtal mellan en distributionsnätsinnehavare och en elanvändare som gäller anslutning till ett nät som har en märkspänning om högst 400 volt är utan verkan om det begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag.

42c §

Den som genom ett förfarande som står i strid med 12 § 2 mom., 12a § 1 mom., 14 § 1 mom. eller

14b § orsakar någon annan skada är skyldig att ersätta skadan.

53 §

Landskapsstyrelsen har rätt att vid övervakningen enligt denna lag få nödvändiga upplysningar ur distributionsnätsinnehavarnas register.

56 §

Den som bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser skall, om inte strängare straff föreskrivs för gärningen i någon annan lag, för överträdelse av bestämmelserna om elmateriel och elanläggningar samt elnätsverksamhet dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande skall inte dömas till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Mariehamn den 1 juli 1999

ROGER JANSSON
lantråd

Bengt Häger
föredragande ledamot

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

En elnätsinnehavare som är verksam när denna lag träder i kraft skall tillställa landskapsstyrelsen sin tillståndsansökan inom sex månader från dagen för lagens ikraftträdande.

Ett elverkstillstånd som före denna lags ikraftträdande har beviljats nättinnehavaren motsvarar ett elnätstillstånd enligt denna lag och det distributionsområde som ett distributionselverk innehar när denna lag träder i kraft är distributionsnätsinnehavarens geografiska ansvarsområde tills landskapsstyrelsen har fattat beslut om ett elnätstillstånd.

På de anslutningsavtal och elleveransavtal som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas de leverans- och elförsäljningsvillkor som landskapsstyrelsen fastställer med stöd av denna lag till den del som de är förmånligare för elanvändaren än de vid lagens ikraftträdande tillämpade villkoren.

På anmälningar och ansökningar om byggnadstillstånd som inkommit till landskapsstyrelsen inom tre månader från denna lags ikraftträdande skall de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft tillämpas.